

Matkailun aluetaloudelliset vaikutukset: menetelmänäkökulmia

**Matkailun aluetaloudellisten vaikutusten asiantuntijaseminaari
Rovaniemi 13.12.2011**

**Tutkijatohtori, FT Pekka Kauppila
Oulun yliopisto**

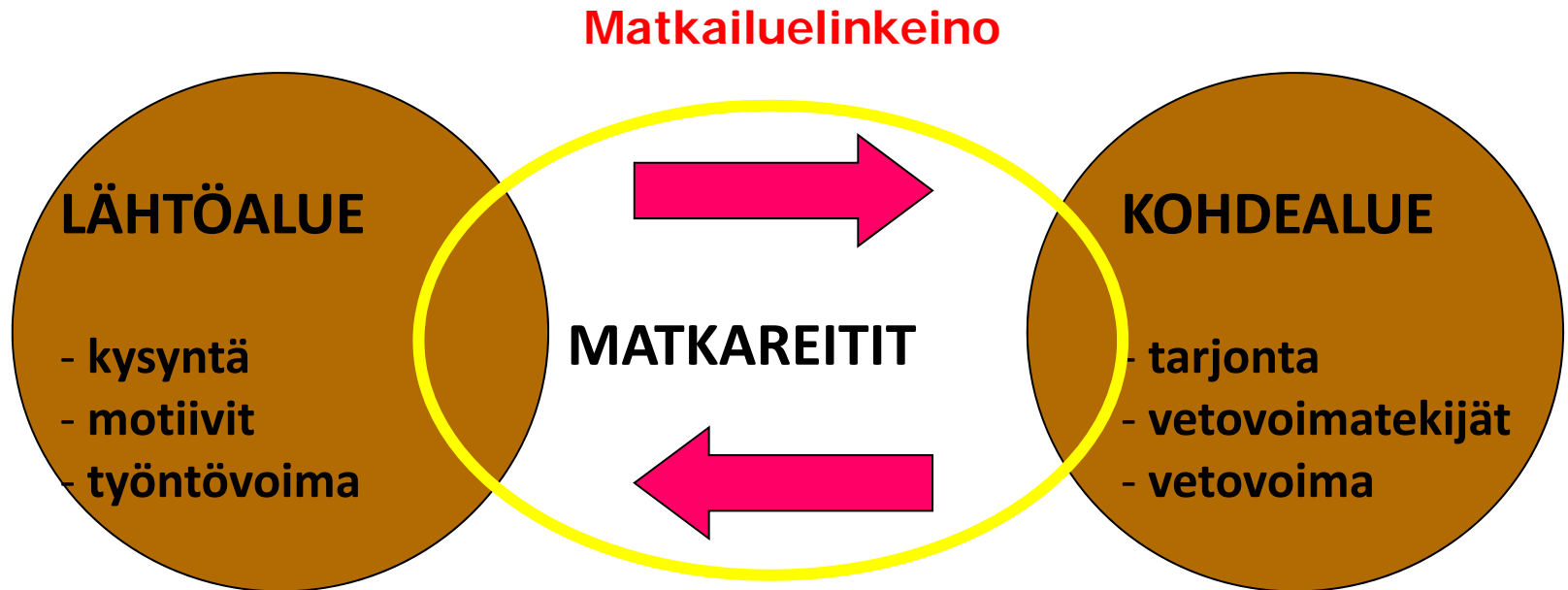
Esitelmän rakenne

- **Johdanto**
 - matkailumaantiede ja matkailutalous
 - matkailun aluetalouden käsitteitä ja rahan kiertokulku aluetaloudessa
- **Matkailun aluetalouden tutkimus Suomessa**
 - katsaus menetelmiin
 - pohjoismainen malli ja sen haasteet
- **Koillismaan malli**
 - mallin periaatteet
 - menetelmän vahvuudet ja “heikkoudet”
- **Esimerkki Koillismaan mallin päivityksestä**
 - Kuusamon matkailutalous vuonna 2009
- **Lopuksi**
 - pohdintoja matkailun aluetaloudellisten vaikutusten mittaamisesta

Johdanto

Matkailusysteemi (soveltaen ja lisäyksiin Leiper 1979)

- Matkailu on alueellinen ilmiö, joka perustuu lähtöalueiden, kohdealueiden ja niitä yhdistävien reittien kokonaisuuteen
- Matkailu alueellisena järjestelmänä

Syrjäseudut ja matkailu (Leinonen, Kauppila & Saarinen 2008)

	Mahdollisuudet	Haasteet
Taloudelliset	Matkailutulo Matkailutyöpaikat Verotulot Kerrannaisvaikutukset Yritystoiminta, sijoittajat ja pääoma Aluetalouden monipuolistuminen Kysynnän lisääntyminen ja sen vaikutukset palvelutarjontaan ja infrastruktuuriin	Periferian ominaispiirteet: mm. syrjäisestä sijainnista aiheutuvat kustannukset, yksipuolinen aluetalous, alhainen innovatiivisuus, vaatimaton infrastruktuuri, rahoituksen ongelmat Vuodot aluetaloudesta Ulkopaikkakuntalaiset työntekijät Hintojen nousu Kausiluonteisuus Perinteisille elinkeinoille aiheutuvat haitat Liiallinen riippuvuus matkailusta
Sosiaaliset	Väestömäärä ja -rakenne Mielikuva ja imago Paikallisten itsetunto	Kohdealueen ulkopuolisen hallinnan lisääntyminen Paikallisten kielteiset asenteet
Ympäristölliset	Luonnon- ja kulttuuriympäristön suojelu ja hoito Asuinympäristö ja -viihtyvyyys	Ekologiset haittavaikutukset: mm. saastuminen, jäteongelmat, maaperän kuluminen, vaikutukset kasvi- toon ja eläimistöön

Matkailu ja aluekehitys

- Matkailua käytetään laajasti aluekehityksen välineenä eri aluetasoilla
 - primaarinen aluekehityksen väline: maaseutualueet
 - sekundaarinen aluekehityksen väline: kaupunkialueet
- Syrjäseuduilla matkailun kehittämisen tavoitteet liittyvät aluetalouden osalta muun muassa seuraaviin tekijöihin (Hall & Jenkins 1998)
 - ylläpitää ja luoda tuloja, työllisyyttä ja kehitystä
 - ylläpitää ja kehittää alueen taloudellista ja sosiaalista infrastruktuuria
 - kannustaa monipuolistamaan aluetaloutta
 - auttaa ja kannustaa paikallisväestön elinympäristön ja palveluiden säilymistä
 - edistää paikallisten luonto- ja kulttuuriperinnön säilymistä ja suojelua
- Haasteita syrjäseutujen matkailun kehittämisessä (Hall & Boyd 2005)
 - päätöstekovallan puute; perifeerisyys poliittisessa, taloudellisessa ja sosiaalisessa päätöksenteossa
 - sijainnillinen perifeerisyys; kustannustekijä saavutettavuudessa
 - yksipuolinen aluetalous
 - muuttotappioalueita; osaamisvaje

Kansainvälinen näkökulma

Vuodet

Suomalainen näkökulma

Ensimmäiset matkailumaantieteelliset julkaisut

19 — 30

**TALOUSMAANTIETEELLINEN
PAINOTUS**

19 — 40

Ensimmäinen väitöskirja (USA)

19 — 50

..... 19 — 60

Ensimmäiset matkailumaantieteelliset julkaisut

Tourism and Recreation Working Group

19 — 70

**TALOUSMAANTIETEELLINEN
PAINOTUS**

Monitieteisten julkaisusarjojen kehittyminen

IGU:n komissio

19 — 80

Ensimmäinen väitöskirja

Pohjoismainen malli

Ensimmäinen oppikirja

Maantieteen sarjoissa matkailun teemanumeroja

19 — 90

.....

Matkailusymposiumit
Luontomatkailusymposiumit

Tourism Geographies -sarja

20 — 00

Väitöskirjat (2), matkailun teemaryhmät, Terran
teemanumero, professuuri
Suomen matkailututkimuksen seura
Matkailututkimus-lehti

**MONIPUOLINEN
MATKAILUMAANTIETIEDE**

20 — 10

**MONIPUOLINEN
MATKAILUMAANTIETIEDE**

Matkailuelinkeino

- Matkailun elinkeinopuolta (tarjonta) korostava määritelmä:

”Matkailu on niiden suoraan tavaroita tai palveluita tarjoavien yritysten yhdistelmä, joka mahdollistaa liiketoiminta-, huvi- ja vapaa-ajanaktiviteetit kotiympäristön ulkopuolella.” (Smith 1988: 183)

- välitön kontakti yritysten ja matkailijoiden välillä
 - matkailun motiivina joko työ tai vapaa-aika
 - kotiympäristön ulkopuolella: teknisesti (80 km suuntaansa tai yksi yö) tai yksilökohtaisesti (henkilökohtainen näkemys)
- **”Matkailuelinkeino on mikä tahansa toimiala, joka tuottaa matkailuhyödykkeitä.” (Smith 2004: 31)**
 - koostuu useista toimialoista (”tourism industries”)
 - varsinaiset matkailutoimialat
 - ”ei-matkailutoimialat”
 - matkailu on luonteeltaan ”yhdistelmätoimiala”
 - matkailutoimiala = vähintään 15 prosenttia tuloista saadaan matkailusta (Smith 1998: 39)
 - tuloprosentti vaihtelee toimialojen välillä ja sisällä

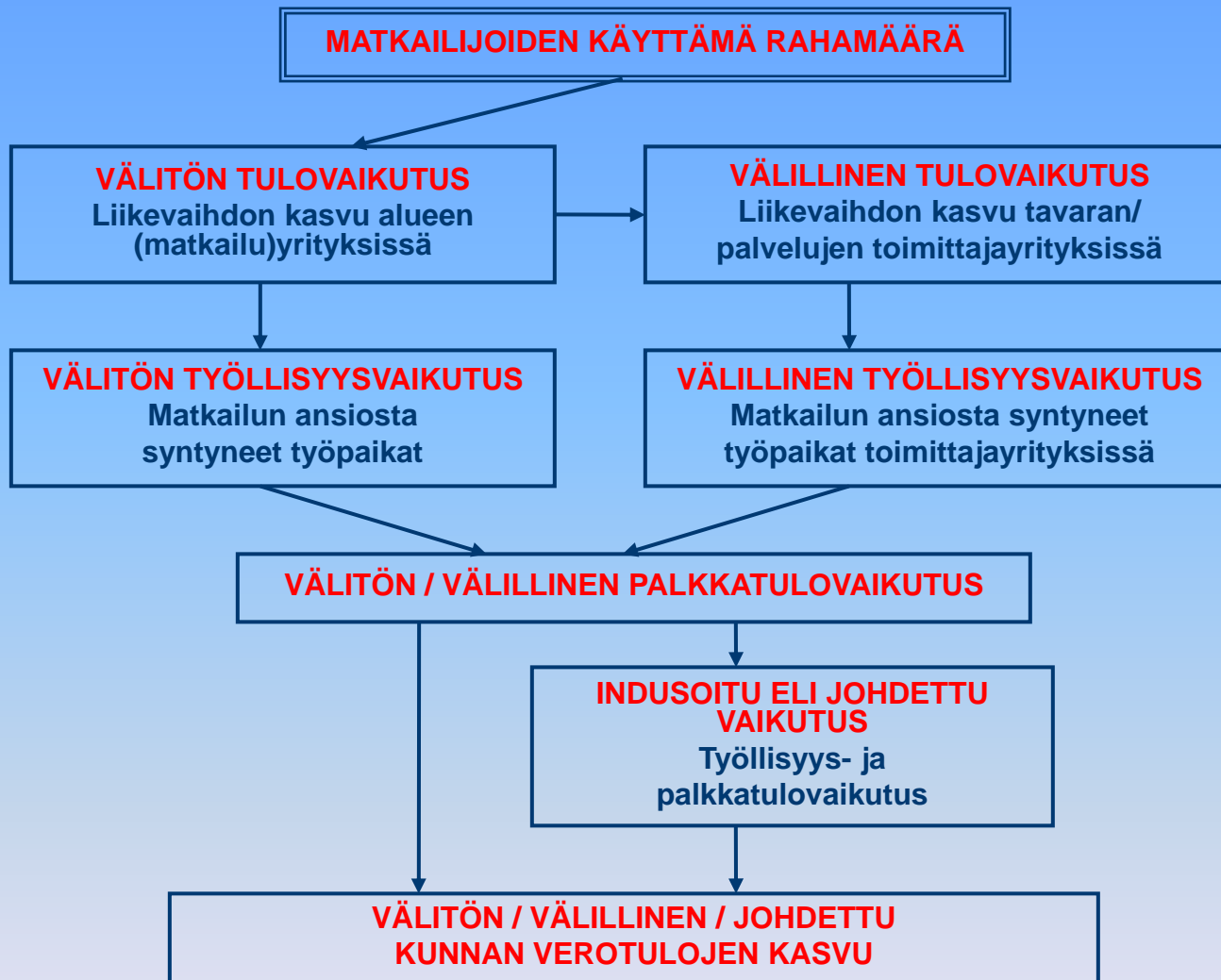
Matkailuelinkeino

- Matkailuelinkeino koskettaa lähtöalueita, kohdealueita ja niitä yhdistäviä reittejä
- Matkailuelinkeino kattaa useita toimialoja
 - matkailulle tyypilliset toimialat (esim. majoitus, ohjelmapalvelut) = matkailutoimialat
 - matkailulle ”ei-tyypilliset” toimialat (esim. vähittäiskauppa) = ”ei-matkailutoimialat”
- Matkailuelinkeinon toimialoilla alueelliset ja ajalliset vaihtelut

Matkailuelinkeinon (=matkailutalouden) mittaaminen vaikeaa ja tulkinnanvaraista

Matkailun aluetaloudelliset vaikutukset: käsitteitä

- **Välittömät vaikutukset**
 - matkailijat ostavat tavaroita ja palveluita yrityksiltä
- **Välilliset vaikutukset**
 - välitöntä matkailutuloa saavat yritykset hankkivat tavaroita ja palveluita toimittajayrityksiltä
- **Johdetut eli indusoidut vaikutukset**
 - matkailun ansiosta työllistyneet ostavat tavaroita ja palveluita
- **Kerrannaisvaikutukset**
 - välilliset ja johdetut vaikutukset
- **Kokonaisvaikutukset**
 - välittömät, välilliset ja johdetut vaikutukset
- **Vuodot**
 - alueelta ulkopuolelle suuntautuvat tulo- ja työllisyysvaikutukset
- **Kerroin (tulo ja työllisyys)**
 - ilmaisee kokonaisvaikutusten määrän
 - niin sanottu ortodoksinen kerroin: $(p + s)/p$
 - kertoimeen vaikuttavat aluetalouden koko, vauraus ja monipuolisuus, elinkeinojen sisäiset kytkennät, aluetalouden sijainti, matkailijoiden ja paikallisen väestön riippuvuus tuontihyödykkeistä ja paikallisväestön säästämisalttius

Matkailun aluetalouden tutkimus Suomessa

Matkailun aluetaloudellisten vaikutusten tutkimus Suomessa

- Ensimmäiset julkaisut 1960-luvulla, esimerkkinä ruotsalaiset tutkimukset
 - Bohusin lääni (Frimodig 1959) ja Kiiruna (Eriksson & Wikström 1961)
 - Hanko (Falenius ym. 1963), Saimaan alue (Auvinen 1965), Kuusamo (Säkkinen 1971) ja Virolahti (Vuoristo 1974)
- Vuonna 1980 niin sanottu pohjoismainen malli (MEK 1983)
 - tulo- ja menomenetelmä sekä uusi tekniikka kerrannaisvaikutusten arviointiin
 - testauspaikkakuntina Suomessa Kuusamo (Jyväskylä 1981) ja Jyväskylä (Holopainen 1981)
- 1980-luku matkailumaantieteessä ”pohjoismaisen mallin aikakausi”
- Vuodesta 1980 lähtien Suomessa julkaistu useita kymmeniä matkailun aluetaloudellisia tutkimuksia eri aluetasoilta
 - tutkimuslaitokset ja yliopistot
 - seutukaavaliitot
 - konsultti- ja insinööritoimistot
 - ammattikorkeakoulut

Matkailun aluetaloudellisten vaikutusten tutkimus Suomessa

- **Pohjoismainen malli:** Ruunaan retkeilyalue (Eisto), Saaristomeren kansallispuisto (Berghäll 2005), Kuhmo (Rinne & Saastamoinen 2005)
- **Koillismaan malli:** Pelkosenniemi (Saarinen & Kauppila 2002), Kainuu (Juntheikki 2002), Pohjois-Savo (Tyni 2003), Kalajoki (Kutilainen 2004), Koillis-Suomi (Juntheikki & Korhonen 2005), Inari (Rosqvist 2008)
- **Panos–tuotos-malli:** Turku (Airola 1985; Lankola 1992), Pallas-Ounastunturin kansallispuisto (Huhtala 2006)
- **MTT-malli:** Lahden seutu (Haaga Tutkimus 2005a), Ähtäri (Haaga Tutkimus 2005b), Mikkelin seutu (Österlund & Ohtonen 2005), Kymenlaakso (Piirainen 2008), pääkaupunkiseutu (Haaga-Perho 2008), Oulu (Haaga-Perho 2009)
- **Satelliittitilinpito:** valtakunnan taso (Etelä- Suomen matkailun Kehitys Oy 2001; Savela ym. 2004), alueellinen taso (Konttinen 2005, 2006)
- **Menetelmiä (pohjoismainen malli, panos–tuotos-malli, satelliittitilinpito) tutkittu ”teoreettisesti”** (esim. Vuoristo & Arajärvi 1990; Eriksson 1992; Paajanen 1993abc, 1994, 1995; Kauppila 1999, 2001; Rinne & Saastamoinen 2005; Helén ym. 2006; Rosqvist 2009; Huhtala ym. 2009)
- **Ilmeisesti tarve säilyy maakuntatasoa pienempien alueyksiköiden matkailun taloudellisten vaikutusten selvittämisessä jollakin menetelmällä**

Matkailun aluetaloudelliset vaikutukset: pohjoismaisen mallin periaatteet

- **Menomenetelmä (matkailijakysely)**
 - perustuu matkailijatutkimukseen, määritellään matkailijaryhmät
 - matkailijaryhmittäinen (euroa/hlö/vrk) kulutus yhdistetään matkailijaryhmittäisiin yöpymisvuorokausiin ja päiväkävijöiden määrään
 - lasketaan välittömät matkailutulot
- **Tulomenetelmä (yrityskysely)**
 - perustuu yritystutkimukseen, määritellään toimialat
 - välitöntä matkailutuloa saavat yritykset (1. kierros)
 - välillistä matkailutuloa saavat yritykset (2., 3. jne. kierros)
 - lasketaan välittömät, välilliset ja johdetut tulo-, työllisyys-, palkkatulo- ja verotulovaikutukset sekä kunnallistaloudellinen nettotulo

Matkailun aluetaloudelliset vaikutukset: pohjoismaisen mallin haasteita

- Pohjoismaisen mallin kritiikin kohteena ovat olleet (esim. Kauppila 1999)
 - empiirisen aineiston hankinta
 - toimialaluokitus
 - toimialoittaiset kokonaisliikevaihtotiedot
 - matkailija-käsite
 - tilastoviiveet
 - välilliset vaikutukset
 - indusoidut eli johdetut työpaikat
 - kunnallistaloudelliset vaikutukset
- Koillismaan mallilla on pyritty vastaamaan (ainakin osittain) edellä mainittuihin haasteisiin

Koillismaan malli

Tarvittava materiaali

- Lähtökohta: **empiirisen yritysaineiston** kerääminen kentältä
- Yritysten osoite- ja toimialatietojen perustana **Tilastokeskuksen yritysrekisteri**
 - toimialajakauma: korjaamot/huoltamot, yleisvähittäiskauppa, muu vähittäiskauppa, majoitus- ja ravitsemistoiminta, liikenne, virkistys- ja muut palvelut
 - TP15 toimipaikkaluettelon toimialoittaiset kokonaisliikevaihto- ja –henkilöstötiedot vuositason tasolta
- Tilastokeskuksen **KunTo-tietokannan** liikevaihto/henkilöstö-tieto toimialoittain = työllisyyskerroin
- Tilastokeskuksen **palkkatilastot** vuositason tasolta

Yrityskyselyn lomake: vähimmäiskysymykset

- Yrityksen liikevaihto
- Matkailumyynnin osuus liikevaihdosta/Matkailijoiden osuus liikevaihdosta

- Yrityksen työllisyys
- Henkilötyövuodet tarkastelukunnassa

- Yrityksen palkkamenot
- Palkkamenot tarkastelukunnassa

- Yrityksen ostomenot
- Ostomenot tarkastelukunnasta
- Yrityksen ostomenot tarkastelukunnasta toimialoittain

Välitön matkailutulo ja -työllisyys

- **Empiriapainotteinen:**
 - yritysten liikevaihto ja työllisyys
 - matkailumyynti
 - kokonaisliikevaihto ja -työllisyys
 - (tulo)yleiskerroin (voidaan laskea myös työllisyysyleiskerroin)
 - välitön työllisyysvuoto (htv.)
- **Tilastopainotteinen:**
 - otosyrityksistä johdetaan toimialoittainen matkailuliikevaihtoprosentti (voidaan laskea myös matkailutyöllisyysprosentti)
 - kokonaisliikevaihto ja -työllisyys
 - välitön työllisyysvuoto (htv.)

Välillinen matkailutulo (1. kierros)

- Yritysten ostomenot
- Matkailumyynti
- Tarkastelukunnasta ostot
- Yleiskerroin
- Välillinen matkailutulo
- Välillinen matkailutulovuoto (euroa)

Välillinen matkailutyöllisyys (1. kierros)

- Välillinen matkailutulo
- Toimialoittainen kohdentuminen
- Työllisyyskertoimet
- Välillinen työllisyysvuoto (htv.)

Välitön palkkatulo

- ***Empiriapainotteinen:***
 - yritysten palkkamenot
 - matkailumyynti
 - tarkastelukuntaan maksetut palkat
 - yleiskerroin
 - johdetut palkkatulot
 - välitön työllisyysvuoto (euroa)
- ***Tilastopainotteinen:***
 - välitön matkailutyöllisyys
 - keskiansiot
 - tarkastelukuntaan maksetut palkat
 - johdetut palkkatulot
 - välitön työllisyysvuoto (euroa)
- **Huom. Välittömän työllisyyden johdettu työllisyys**

Välillinen palkkatulo (1. kierros)

- Välillinen työllisyys
- Kohdentuminen toimialoille
- Keskiansio
- Johdetut palkkatulot
- Välillinen työllisyysvuoto (euroa)
- **Huom. Välillisen työllisyyden johdettu työllisyys**

Välilliset vaikutukset (2. ja sitä seuraavat kierrokset): palkkatulo, työllisyys, johdettu palkkatulo, johdettu työllisyys ja matkailutulo

- Toimialoittainen välillinen palkkatulo (Tykkyläinen 1984):

$$\begin{pmatrix} C \\ \text{-----} - 1 \\ C - D \end{pmatrix} \times E$$

- C = välitön palkkatulo
- D = välillinen palkkatulo
- E = edellisen kierroksen välillinen palkkatulo

- Keskiansio
- Johdetut palkkatulot
- Johdettu työllisyys
- **Huom. Välillinen matkailutulo (2. kierros)**

Verotulo

- Välittömät, välilliset ja johdetut palkkatulovaikutukset (euroa)
- Kunnallisveroprosentti
- Verotulovuoto (välitön, välillinen): työllisyysvuodot (euroa) ja kunnallisveroprosentti
- **Puuttuu:**
 - kiinteistöverotulo (mökkit, hotellit, ravintolat jne.)
 - yhteisöverotulo

Menetelmän vahvuuksia

- **Perustuu virallisiin tilastoihin**
 - ajallinen ja alueellinen vertailtavuus
 - läpinäkyvyys
- **Standardoitu ja läpinäkyvä toimialaluokitus**
- **Hyödyntää olemassa olevaa tilastoperustaa**
 - lomake kohtalaisen yksinkertainen
- **Huomioi matkailun alueelliset erityispiirteet**
- **Huomioi vaikutukset monipuolisesti**
 - välittömät tulo-, työllisyys-, palkkatulo- ja verotulovaikutukset
 - välilliset tulo-, työllisyys-, palkkatulo- ja verotulovaikutukset
 - johdetut työllisyys-, palkkatulo- ja verotulovaikutukset

Menetelmän vahvuuksia

- **Huomioi vuotovaikutukset**
 - välittömät työllisyys-, palkkatulo- ja verotulovuodot
 - välilliset tulo-, työllisyys-, palkkatulo- ja verotulovuodot
- **Saadaan toimialoittaiset matkailuliikevaihtoprosentit ja kertoimet päivitystä ja seurantaa varten**
 - toimialoittaiset matkailuliikevaihto-osuudet (/matkailutyöllisyysosuudet)
 - verotulovaikutukset
 - vuotovaikutukset
 - tulo- ja työllisyyskertoimet
- **Voidaan soveltaa erilaisilla tavoitetasoilla**
 - välittömät, välilliset ja johdetut vaikutukset
 - välilliset vaikutukset voidaan selvittää eri kierroksilta
- **Voidaan valita erilaisia menettelytapoja**
 - empiriapainotteinen
 - tilastopainotteinen

Menetelmän “heikkouksia”

- **Riippuvuus yritysten vastausaktiivisuudesta**
 - toimialoittain liikevaihdoltaan suurimmat yritykset
 - alueellisesti tasainen jakautuminen
- **Yritysrekisterin kattavuus (liikevaihto, henkilöstö)**
 - puolivuotta toiminnassa, työllistävyys puolihenkilötyövuotta ja liikevaihto ylittää tietyn rajan (esim. 9 821 euroa vuonna 2009)
 - liikevaihto on tuloslaskelman mukainen (ilman ALV)
 - henkilöstö käsittää palkansaajat ja yrittäjät (htv.)
 - työvoiman vuokrausyritykset
- **Yritysrekisterin salassapitovelvollisuusperiaatteet**
 - vähintään kolme yritystä toimialaa kohti
- **Palkkatilastoja ei kuntatasolta**
 - valtakunnantason toimialakohtaiset palkkatilastot

Vaatii ammattitaitoa ja perehtyneisyyttä, jos menetelmää sovelletaan korkealla tavoitetasolla

Esimerkki Koillismaan mallin päivityksestä

Kuusamon matkailun aluetaloudellisten vaikutusten tutkimushistoria

- Kuusamosta (Koillismaalta) julkaistu lukuisia matkailun aluetaloustutkimuksia
 - Säkkinen (1971)
 - Jyväskylä (1981)
 - Kauppila & Malinen (1989)
 - Matkailun koulutus- ja tutkimuskeskus (1993)
 - Hätälä & Kauppila (1999)
 - Rämetsä & Kauppila (2001)
 - Juntheikki & Korhonen (2005)
- Vuodesta 1999 lähtien tuloksia on päivitetty niin sanotulla Koillismaan mallilla
 - Kauppila & Ervasti (2001)
 - Ervasti & Kauppila (2003)
 - Kauppila (2007), (2009), (2011)

Päivityksen taustaa

- Päivitys liittyy Kajaanin ammattikorkeakoulun EAKR-osarahoitteiseen ”Matkailun ennakoinnin tutkimus ja kehittäminen Kainuussa ja Koillismaalla” -hankkeeseen
- Päivityksen on tehnyt FT Pekka Kauppila Oulun yliopiston maantieteen laitokselta
- Tavoitteena on selvittää Koillis-Suomen kuntien (Kuusamo, Posio, Taivalkoski ja Salla)
 - välitön matkailutulo ja kokonaismatkailutulo vuonna 2009
 - välitön matkailutyöllisyys ja kokonaismatkailutyöllisyys vuonna 2009
 - matkailutyöllisyyden verotulovaikutukset vuonna 2009
 - matkailun tulo- ja työllisyysvaikutusten kehitys vuodesta 2003 vuoteen 2009
 - yöpymisvuorokausien kehitys vuodesta 1995 vuoteen 2009 matkailijasegmenteittäin (kotimaa–ulkomaa) ja matkailukausittain (kesä–talvi)

Aineisto ja menetelmä

- Taloustarkastelun aineistona Tilastokeskuksen yritysrekisteristä tilatut kunnittaiset toimialakohtaiset kokonaisliikevaihto- ja henkilötyövuositiedot vuodelta 2009
- Tulokset koskevat vain elinkeinoelämää, ei julkista sektoria
- Menetelmänä ns. Koillismaan malli, joka on otettu käyttöön Koillismaalla 1990-luvun lopulla
- Malli kehitetty Oulun yliopiston maantieteen laitoksen ja Kuusamon kaupungin matkailututkimusyhteistyössä
- Mallia sovellettu Koillismaan (Kuusamo, Taivalkoski, Salla, Posio, Pudasjärvi) lisäksi useissa Pohjois-Suomen kunnissa (Inari, Kalajoki, Pelkosenniemi) sekä Kainuun ja Pohjois-Savon maakunnissa
- Malliin sisältyvä seurantajärjestelmä perustuu empiirisessä tutkimuksessa saatuihin arvoihin ja parametreihin (päivitys)
- Yöpymisvuorokausitarkastelu perustuu Tilastokeskuksen virallisiin tilastoihin

Aineisto ja menetelmä

- Tilastokeskuksen yritysrekisterin toimialaluokitus muuttui 1.1.2008
- Päivityksessä on kuitenkin täsmäytetty uusi toimialaluokitus vanhaan toimialaluokitukseen 5-numerotasolla Tilastokeskuksen Oulun aluetoimiston ja Oulun yliopiston maantieteen laitoksen yhteistyönä
- Taloustarkastelussa hyödynnetty Juntheikin ja Korhosen (2005) tutkimuksen oletusarvoja ja parametreja
 - *toimialoittaisista matkailumyyntiosuuksista*
 - *kokonaisvaikutuksia ilmaisevista tulo- ja työllisyyskertoimista*
 - *verotulovaikutusten osuutta välittömästä matkailutulosta*
 - *ajallisessa vertailussa vuoden 2003 tutkimustuloksia*

Kuusamon välitön matkailutulo vuonna 2009

Toimiala	Kok.lv. (1000 euroa)	Mmyynti (%)	Välitön matkailutulo (ei alv) (1000 euroa)	Välitön matkailutulo (ei alv) (%)
Korjaamot/huoltamot	25 263	18.1	4 573	4.9
Yleisvähittäiskauppa	68 732	20.3	13 953	14.8
Muu vähittäiskauppa	50 462	32.0	16 148	17.1
Majoitus/ravitseminen	33 047	80.2	26 504	28.1
Liikenne	12 900	26.0	3 354	3.6
Virk./muut palvelut	32 739	90.8	29 727	31.5
YHTEENSÄ			94 259	100.0

Välitön matkailutulo (arvonlisäverollinen) 112.1 miljoonaa euroa

Kuusamon matkailun kokonaistulovaikutukset vuonna 2009

Kunta	Tulokerroin	Välitön matkailutulo	Kokonais- matkailutulo	Osuus aluetalouden liikevaihdosta
Kuusamo	1.26	94 259	118 766	19

Vuonna 2007 Kuusamon matkailun kokonaistulovaikutus 120,7 miljoonaa euroa

Kuusamon matkailun verotulovaikutukset (henkilöverotulo) vuonna 2009

Kunta	Välitön matkailutulo	Verotulovaikutusten osuus välittömästä matkailutulosta	Verotulovaikutus
Kuusamo	94 259	3.1	2 922 029

**Vuonna 2007 Kuusamon matkailun
verotulovaikutus (henkilöverotulo) 2 971 819 euroa**

Kuusamon välitön matkailutulo vuosina 2003 ja 2009

Toimiala	2003 (1000 euroa)	2009 (1000 euroa)	2003–2009 (1000 euroa)
Korjaamot/huoltamot	4 260	4 573	+313
Yleisvähittäiskauppa	11 983	13 953	+1 970
Muu vähittäiskauppa	12 630	16 148	+3 518
Majoitus/ravitseminen	25 183	26 504	+1 321
Liikenne	2 206	3 354	+1 148
Virkistys/muut palvelut	18 215	29 727	+11 512
YHTEENSÄ	74 477	94 259	+19 782

Vuonna 2007: 95,9 miljoonaa euroa (ei alv)

Vuonna 2007: 113,7 miljoonaa euroa (arvonlisäverollinen)

Vuonna 2009: 112,1 miljoonaa euroa (arvonlisäverollinen)

Kuusamon välitön matkailutyöllisyys vuonna 2009

Toimiala	Kok.henk. (htv.)	Matk.myynti (%)	Välitön matk.työll. (htv.)	Välitön matk.työll. (%)
Korjaamot/huoltamot	126	18.1	22.8	3.5
Yleisvähittäiskauppa	183	20.3	37.1	5.7
Muu vähittäiskauppa	241	32.0	77.1	11.8
Majoitus/ravitseminen	296	80.2	237.4	36.3
Liikenne	175	26.0	45.5	7.0
Virk./muut palvelut	258	90.8	234.3	35.7
YHTEENSÄ			654.2	100.0

Kuusamon matkailun kokonaistyöllisyys vuonna 2009

Kunta	Työllisyyskerroin	Välitön matkailutyöllisyys	Kokonaismatkailutyöllisyys	Osuus aluetalouden työllisyydestä
Kuusamo	1.21	654.2	791.6	21

Vuonna 2007 Kuusamon matkailun kokonaistyöllisyysvaikutus 857 henkilötyövuotta

Kuusamon välitön matkailutyöllisyys vuosina 2003 ja 2009

Toimiala	2003 (htv.)	2009 (htv.)	2003–2009 (htv.)
Korjaamot/huoltamot	19	22.8	+3.8
Yleisvähittäiskauppa	39	37.1	-1.9
Muu vähittäiskauppa	65	77.1	+12.1
Majoitus/ravitseminen	247	237.4	-9.6
Liikenne	36	45.5	+9.5
Virkistys/muut palvelut	180	234.3	+54.3
YHTEENSÄ	586	654.2	68.2

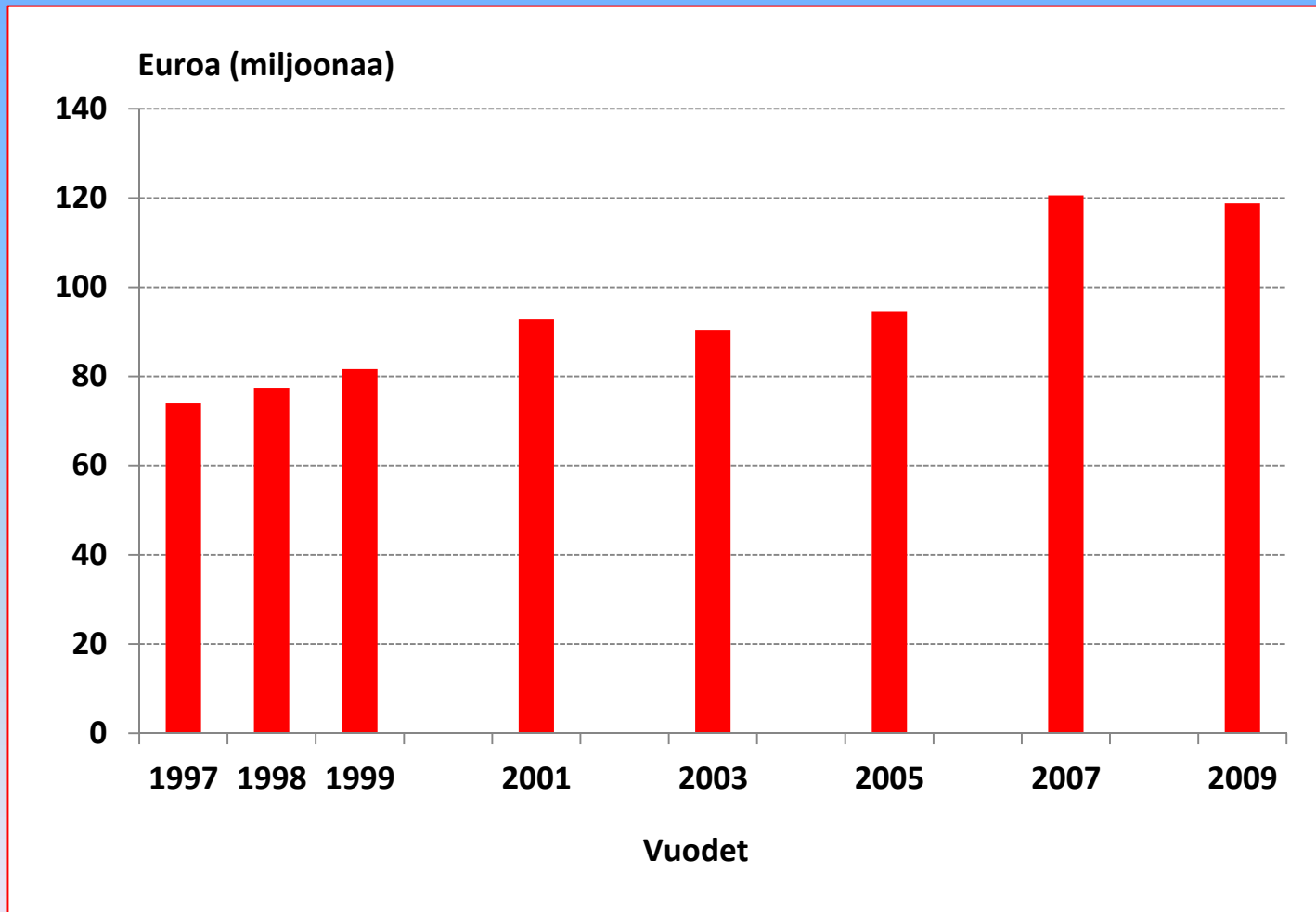
**Vuonna 2007 Kuusamon matkailun
välitön työllisyysvaikutus 707,9 henkilötyövuotta**

Kuusamon matkailutalous vuonna 2009

Alue	Välitön mtulo (ei alv) (1000 euroa)	Välitön mtulo (alv) (1000 euroa)	Kokonais- matkailu- tulo (1000 euroa)	Välitön mtyöllisyys (htv.)	Kokonais- matkailu- työllisyys (htv.)	Verotulo- vaikutuk- set (1000 euroa)
Kuusamo	94 259	112 100	118 766	654	792	2 922

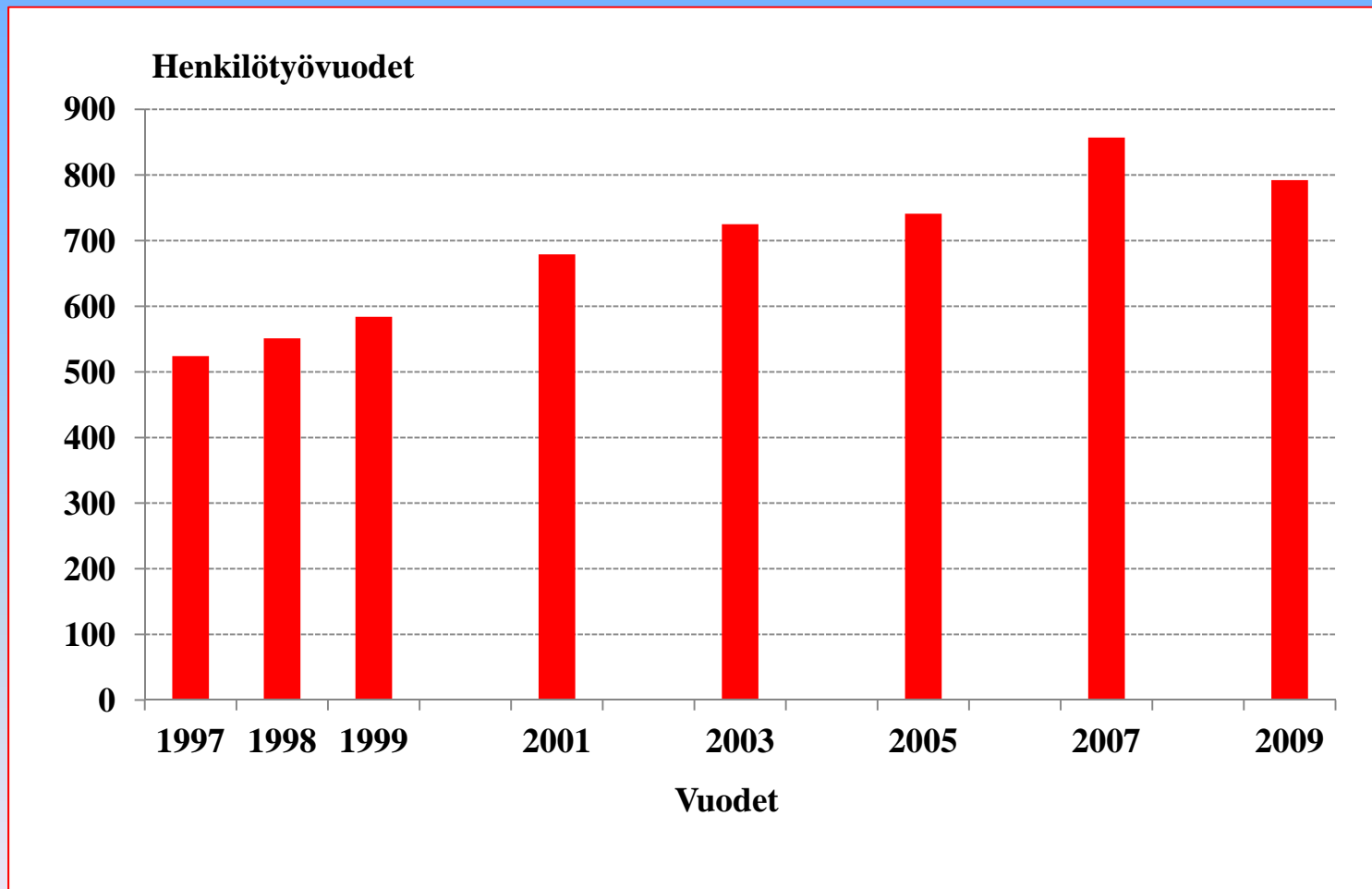
Lisäksi pystytään laskemaan työllisyys- ja verotulovuodot (htv. ja euro), jotka perustuvat empiiriseen tutkimukseen

Kuusamon kokonaismatkailutulon kehitys vuosina 1997–1999, 2001, 2003, 2005, 2007 ja 2009

Lähde: Hätälä & Kauppila (1999), Kauppila & Ervasti (2001), Ervasti & Kauppila (2003), Juntheikki & Korhonen (2005), Kauppila (2007, 2009, 2011)

Kuusamon kokonaismatkailutyöllisyyden kehitys vuosina 1997–1999, 2001, 2003, 2005, 2007 ja 2009

Lähde: Hätälä & Kauppila (1999), Kauppila & Ervasti (2001), Ervasti & Kauppila (2003), Juntheikki & Korhonen (2005), Kauppila (2007, 2009, 2011)

Lopuksi

Matkailun aluetaloudelliset vaikutukset: pohdintoja

- Useita (kilpailevia) menetelmiä, ei yhtä ”ainoaa ja oikeaa”
- Empiria on jotenkin hankittava kentältä, mikäli halutaan säilyttää alueellisuus
- Kun tilastointi kehittyy, menetelmätkin kehittyvät
- Syytä tukeutua virallisiin tilastoihin
 - systemaattisuus, luotettavuus ja jatkuvuus
 - alueellinen vertailtavuus
 - seuranta ja arviointi
- **Selvityksen/tutkimuksen läpinäkyvyys: aineisto ja menetelmä sekä niiden arviointi**
- Käytettävät resurssit ja asiantuntijuus määräävät tavoitetason
 - kevyt tapa: yksittäiset valmiit tilastot ja niiden jalostaminen taulukoiksi ja/tai kuviksi
 - vaativampi tapa: tehdään tutkimus valitulla menetelmällä
- Aluetalouden ja aluekehityksen näkökulmasta kokonaisuus ratkaiseva
 - yritystoiminta, työpaikat, väestö
 - alueella kirjoilla olevista työntekijöistä verotuloja kuntaan